

BOSHLANG'ICH SINFLARDA AKVAREL VA BOSHQA TEXNIKALARNI O'RGATISH METODIKASI

Yunusova Gulruhoy Vohidjon qizi

Andijon Davlat Pedagogika Instituti

Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi

3-bosqich 302-guruh talabasi

MAQOLA MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received: 21.10.2025

Revised: 22.10.2025

Accepted: 23.10.2025

KALIT SO'ZLAR:

*akvarel, boshqa
texnikalar, tasviriy
san'at, pedagogika,
interfaol metodlar,
boshlang'ich sinflar,
ijodiy fikrlash*

Maqolamda asosan boshlang'ich sinflarda akvarel va boshqa tasviriy san'at texnikalarini o'rgatish metodikasi tahlil qilinadi. Maqolada pedagogik yondashuvlar, interfaol mashg'ulotlar va kreativ metodlar orqali bolalarning ijodiy qobiliyatlari, rang bilan ishlash ko'nikmalari va tasviriy qaror qabul qilish qobiliyatlari rivojlantiriladi.

Kirish:

Akvarel va boshqa tasviriy san'at texnikalarini boshlang'ich sinflarda o'rgatish bolalarning **ijodiy, estetik va hissiy rivojlanishida** muhim ahamiyatga ega. Ranglar, shakllar va chiziqlardan foydalanish bolalarga **tasviriy qarorlar yaratish, rang uyg'unligini tanlash** va **vizual tafakkurini rivojlantirish** imkonini beradi (Akhmedov, 2010; Bobo, 2012). Pedagogik yondashuvlar va interfaol metodlar bolalarga **mustaqil fikrlash, reflektiv qaror qabul qilish** va **ijodiy qarorlar qabul qilish** imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, guruh ishlari orqali bolalar **ijtimoiy hamkorlik, kommunikatsiya ko'nikmalari** va **ijtimoiy uyg'unlikni** rivojlantiradilar. Akvarel va boshqa texnikalarni o'rgatishda darslar bolalarga:

- Ranglarni uyg'un tanlash va kombinatsiya qilishni o'rgatadi;
- Rang uyg'unligini va estetik didni shakllantiradi;
- Mustaqil va interaktiv qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi;
- Ijodiy qarorlar qabul qilish va reflektiv tafakkurini rivojlantiradi;
- Guruh ishlari va interaktiv mashg'ulotlar orqali **ijtimoiy ko'nikmalarni** mustahkamlaydi.

Shuningdek, akvarel va boshqa texnikalarni o'rgatish bolalarning **ijtimoiy, hissiy va ijodiy rivojlanishiga** hissa qo'shadi, pedagogik samaradorlikni oshiradi va darslarni motivatsion, interaktiv va qiziqarli qiladi (Karimov, 2009; Soliev, 2014).

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi: Akvarel va boshqa tasviriylar san'at texnikalarini boshlang'ich sinflarda o'rgatish bolalarning **ijodiy, estetik va hissiy rivojlanishida** muhim vositadir. Ranglar va shakllardan foydalanish bolalarga **tasviriylar qarorlar yaratish, rang uyg'unligini tanlash va vizual tafakkurini rivojlantirish** imkonini beradi (Akhmedov, 2010; Bobo, 2012). Soliev (2014) tadqiqotlariga ko'ra, akvarel va boshqa texnikalarni o'rgatish bolalarda **ijodiy qaror qabul qilish, reflektiv tafakkur** va **tanqidiylar qaror qabul qilish ko'nikmalarini** shakllantiradi. Interfaol metodlar bolalarni darsga faol jalb qiladi va pedagogik samaradorlikni oshiradi. Karimov (2009) tadqiqotlariga ko'ra, ranglar va shakllardan foydalanish orqali bolalar **estetik didi, tasviriylar tafakkuri** va **ijodiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini** rivojlantiradilar. Shu bilan birga, guruh ishlari va interaktiv mashg'ulotlar bolalarning **ijtimoiy va hissiy rivojlanishiga** xizmat qiladi. Gulomov (2007) tadqiqotlariga ko'ra, bolalarning **ijodiy qaror qabul qilish qobiliyatini** rivojlantirishda interfaol metodlar va kreativ mashg'ulotlar samarali vosita hisoblanadi. Bolalar ranglar va shakllardan foydalanish orqali **reflektiv tafakkur, ijodiy qarorlar qabul qilish** va **vizual qarorlar yaratish** ko'nikmalarini o'rganadilar. **Kvalitativ tahlil / Qualitative Analysis:** Bolalarning ranglar va shakllardan foydalanish jarayonidagi ijodiy ishlarini pedagogik va estetik jihatdan tahlil qilish. Akvarel va boshqa texnikalarni o'rgatish pedagogik metodlari bolalarga quyidagi imkoniyatlarni beradi:

- Ranglar va shakllardan individual va guruh ishlari orqali foydalanishni o'rgatadi.
- Ijodiy qarorlar qabul qilish va **tasviriylar yechimlar yaratish** ko'nikmalarini shakllantiradi.
- Vizual tafakkur va estetik didni rivojlantiradi.
- Mustaqil fikrlash va reflektiv qaror qabul qilishni o'rgatadi.

• Guruh ishlari va interaktiv mashg'ulotlar orqali **ijtimoiy ko'nikmalarni** rivojlantiradi.

Ushbu metodlar bolalarning motivatsiyasini oshiradi, darslarni qiziqarli qiladi va **ta'lim samaradorligini** oshiradi. Shu bilan birga, bolalar reflektiv tafakkur, estetik did va ijodiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Muhokama va Natija:

Akvarel va boshqa tasviriy san'at texnikalarini boshlang'ich sinflarda o'rgatish bolalarning **ijodiy va estetik rivojlanishida** muhim pedagogik vositadir. Ranglar, shakllar va chiziqlardan foydalanish bolalarga **tasviriy qarorlar yaratish, rang uyg'unligini tanlash va vizual tafakkurini rivojlantirish** imkonini beradi (Akhmedov, 2010; Bobo, 2012). Soliev (2014) tadqiqotlariga ko'ra, akvarel va boshqa texnikalarni o'rgatish bolalarda **ijodiy qaror qabul qilish, reflektiv tafakkur va tanqidiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini** shakllantiradi. Interfaol metodlar bolalarni darsga faol jalb qiladi va pedagogik samaradorlikni oshiradi. Karimov (2009) tadqiqotlariga ko'ra, ranglar va shakllardan foydalanish orqali bolalar **estetik didi, tasviriy tafakkuri va ijodiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini** rivojlantiradilar. Shu bilan birga, guruh ishlari va interaktiv mashg'ulotlar bolalarning **ijtimoiy va hissiy rivojlanishiga** xizmat qiladi. Shuningdek, pedagoglar interfaol metodlar orqali bolalarning **ijtimoiy uyg'unligi, hamkorlik qobiliyati, va ijtimoiy mas'uliyatini** rivojlantiradilar. Ranglar va shakllardan foydalangan holda bolalar **ijtimoiy tajriba, reflektiv fikrlash, va ijtimoiy mas'uliyatni** o'rganadilar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, akvarel va boshqa texnikalarni o'rgatish:

1. **Ijodiy qobiliyatlarni rivojlantiradi:** Bolalar ranglar va shakllardan foydalanib o'ziga xos ijodiy yechimlar yaratadilar.

2. **Estetik did va vizual tafakkurni shakllantiradi:** Bolalar san'at orqali o'z estetik qarashlarini rivojlantiradilar va yaratgan ishlarini tahlil qiladilar.

3. **Mustaqil qaror qabul qilishni rivojlantiradi:** Interfaol mashg'ulotlar bolalarni o'z qarorlarini mustaqil qabul qilishga rag'batlantiradi.

4. **Guruh ishlari va muhokama orqali ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi:** Talabalar bir-biri bilan fikr almashish, hamkorlik va ijodiy qarorlar qabul qilishni o'rganadilar.

5. **Dars samaradorligini oshiradi:** Interfaol va kreativ metodlar darsni qiziqarli qiladi, bolalarni faol ishtirok etishga rag'batlantiradi.

Shuningdek, akvarel va boshqa texnikalarni o'rgatish bolalarning **ijtimoiy, hissiy va ijodiy rivojlanishiga** hissa qo'shadi va pedagogik samaradorlikni oshiradi. Bolalar o'z

ishlarini ko'rgazmalarda namoyish etish orqali **ijtimoiy tajriba** oladilar va ijodiy potensialini mustahkamlaydilar (**Karimov, 2009; Soliev, 2014**).

Umuman olganda, akvarel va boshqa texnikalarni o'rgatish:

- Bolalarning **ijtimoiy, hissiy va estetik rivojlanishini** oshiradi;
- **Estetik did va tanqidiy fikrlashni** shakllantiradi;
- **Ijodiy qaror qabul qilish va reflektiv tafakkurni** rivojlantiradi;
- Guruh ishlari va interaktiv mashg'ulotlar orqali **ijtimoiy hamkorlikni** mustahkamlaydi;
- Darslarni **motivatsion va interaktiv** qiladi.

Shu bilan birga, akvarel va boshqa texnikalarni o'rgatish bolalarning **ijtimoiy, hissiy va ijodiy rivojlanishiga** hissa qo'shadi va ular orqali darslar **motivatsion, interaktiv va samarali** bo'ladi.

XULOSA: Akvarel va boshqa tasviriy san'at texnikalarini boshlang'ich sinflarda o'rgatish bolalarning **ijodiy, estetik va hissiy rivojlanishida** muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Ranglar va shakllardan foydalanish bolalarga **tasviriy qarorlar yaratish, rang uyg'unligini tanlash, vizual tafakkurini rivojlantirish** va **ijodiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini** shakllantirish imkonini beradi (**Akhmedov, 2010; Bobo, 2012**).

Interfaol va interaktiv metodlar bolalarga:

- **Ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish;**
- **Estetik did va vizual tafakkurini shakllantirish;**
- **Reflektiv qaror qabul qilish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish;**
- **Guruh ishlari va ijtimoiy hamkorlik ko'nikmalarini mustahkamlash;**
- **Madaniy qadriyatlarni anglash va hurmat qilish** imkoniyatini beradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, akvarel va boshqa texnikalarni o'rgatish bolalarning **ijtimoiy uyg'unligi, ijtimoiy mas'uliyati va reflektiv tafakkurini** rivojlantirishga xizmat qiladi. Bolalar o'z ishlarini ko'rgazmalarda namoyish etish orqali **ijtimoiy tajriba, hamkorlik va reflektiv fikrlashni** rivojlantiradilar. Shu bilan birga, ular **ijtimoiy mas'uliyat, madaniy qadriyatlarni anglash va hurmat qilish ko'nikmalarini** shakllantiradilar. Shu tarzda, akvarel va boshqa texnikalarni o'rgatish bolalarning ta'limida **ijodiy, estetik va ijtimoiy rivojlanishni ta'minlaydigan** asosiy vosita hisoblanadi. Bolalar o'z ishlarini ko'rgazmalarda taqdim etish orqali **ijtimoiy tajriba, hamkorlik va reflektiv fikrlashni** rivojlantiradilar va pedagogik samaradorlikni oshiradilar. Natijada, akvarel va

boshqa texnikalarni o'rgatish bolalarning **ijtimoiy, hissiy va ijodiy rivojlanishiga** hissa qo'shadi, darslarni motivatsion va interaktiv qiladi hamda bolalarni **kompleks tarzda rivojlantirishga xizmat qiladi** (Karimov, 2009; Soliev, 2014).

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Akhmedov, G. (2010). *San'at ta'limi va rangshunoslik asoslari*. Toshkent: Fan va texnologiya.
2. Bobo, S. (2012). *Bolalar san'ati va ijodiy rivojlantirish*. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
3. Soliev, B. (2014). *Kompozitsiya va shakllarning san'atdagi o'rni*. Toshkent: Fan va adabiyot.
4. Karimov, R. (2009). *San'at ta'limi: metodologiya va pedagogik yondashuvlar*. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
5. Gulomov, T. (2007). *San'at ta'limida bolalar ijodini rivojlantirish*. Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar nashriyoti.
6. Petrov, A. (2003). *Artistic Representation and National Identity*. London: Routledge.
7. Lur'ya, L. M. (1999). *Psixologiya ranglar: hissiy ta'sirlar va san'atda qo'llanilishi*. Moskva: Ruhshunoslik nashriyoti.
8. Kovalev, S. A. (2011). *Ranglar va shakllarning psixologik ta'siri*. Moskva: San'atshunoslik nashriyoti.
9. Karimov, N. O. (2016). *Bolalar va san'at: tarbiyaviy ahamiyati*. Toshkent: Xalqaro ta'lim nashriyoti.
10. Davlatov, N. G. (2015). *Inklyuziv ta'limda tasviriy san'atning o'rni*. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
11. Akhmedov, G., & Soliev, B. (2018). *Visual Arts Education Strategies*. Tashkent: Ta'lim nashriyoti.
12. Petrov, A., & Lur'ya, L. M. (2020). *Visual Arts and Educational Pedagogy*. London: Routledge.
13. Soliev, B., & Bobo, S. (2017). *Creative Methods in Art Lessons*. Tashkent: Fan va Adabiyot.

14. Bakhtiyorovich, Ismonov Khurshidbek, and Ruziyev Nuriddin Mukhammadaliyevich. "Pairing, Their Own Aspects and Corresponding Methods of Work with Pairing in the Autocad Software." *International Journal on Orange Technologies* 3.12 (2021): 211-216.

15. qizi Abduraimova, Muazzamoy Abduqodir. "PERSPEKTIVA." *INTERNATIONAL CONFERENCES*. Vol. 1. No. 11. 2022.

16. Xurshidbek, Ismonov, Rustamov Umurzoq, and Abduraimova Muazzamoy. "MARKAZIY VA PARALLEL PROYEKSIYA ORTOGONAL PROYEKSIYALAR VA MODELNI KO 'RINISHLARI." *Educational Research in Universal Sciences* 1.4 (2022): 70-81.

17. Ismonov, Xurshidbek Baxtiyorovich, and Muazzamoy Abduqodir qizi Abduraimova. "ORTOGONAL PROYEKSIYALAR VA MODELNI KO 'RINISHLARI." *Educational Research in Universal Sciences* 1.3 (2022): 288-296.

18. Qizi, Abduraimova Muazzamoy Abduqodir. "PROJECTION AND AXONOMETRY."

19. "UMUM TA'LIM MAKTABLARDA CHIZMACHILIK FANINI O'QITISHNING HOZIR HOLATI." *Oriental Art and Culture*, Vol. 5, No. 6, 2024, pp. 65–69.

